I

Spustio je pušku i s mukom se oslobađa cokula čiji mu smrad (izmet, plesnivi znoj) otežava umor. Prsti na iskrzanim pertlama su suvi štapići, mestimično blago opečeni; nokti imaju boju čizama, moraće da ih struže vrhom noža ne bi li s njih skinuo štroku, blato, sasušenu krv, ali kasnije, nema sad snage; dva velika prsta, meso i zemlja, vire iz čarape, to su prljavi debeli crvi što gmižu iz tamnog trupa, čvornovatog u gležnju.

Pita se odjednom, kao i svakog jutra, kao i svake večeri, zašto te cipeletine smrde na govno, to je neobjašnjivo,

uzalud ih ispiraš u baricama vode na koje nailaziš, trljaš busenjem trave što škripucka, ništa ne pomaže,

pa ipak nema toliko pasa niti divljih zveri, ne toliko na ovim šljunkovitim visovima prošaranim crnikama, borovima i trnjem gde kiša ostavlja fino svetlo blato i zapah kremena, ne govana, i bilo bi mu lako poverovati da to cela zemlja zaudara, od mora, brežuljaka obraslih narandžama, zatim maslinjaka, sve do dalekih planina, tih planina, pa čak i on sâm, njegov sopstveni zapah, ne smrad cipela, ali ne može da se na to odluči i baca cokule uz ivicu jaruge koja ga skriva od staze, malo više na strmini.

Ispruži se na leđima na sâm šljunak, uzdiše, nebo je ljubičasto, svetlost zalazećeg sunca odozdo osvetljava brze oblake, platno, ekran za vatromet. Proleće skoro da je stiglo a s njim pristižu i često obilne kiše što planine pretvaraju u kanistere izbušene mecima, bljujući i iz najmanjeg udubljenja snažan izvor, kad vazduh miriše na majčinu dušicu i cvetove voćki, bele pahulje od silovitosti proloma oblaka razasute između kamenih zidova. Baš bi bilo čudno da sad počne kiša. A opet, oprao bi cokule. Cokule, maskirna uniforma, dva para čarapa koje poseduje podjednako su kruti, uštavljeni, pohabani. Izdajstvo počinje telom,

otkad se nisi okupao?

Četiri dana kako hodaš blizu grebena ne bi li izbegao sela,

poslednja voda kojom si se polio zaudarala je na benzin a koža ti je posle bila masna,

prilično si daleko od čistote, sam pod nebom dok posmatraš komete.

Glad ga primorava da se uspravi i da bez uživanja proguta poslednja tri vojnička keksa, smeđe i tvrde pločice, verovatno mešavinu piljevine i tutkala; on načas proklinje rat i vojnike,

ti si i dalje jedan od njih, i dalje nosiš oružje, municiju i ratne uspomene,

mogao bi negde da sakriješ pušku i metke i da postaneš prosjak, da ostaviš i nož, prosjaci nemaju bodeže,

cokule što smrde na govno i da ideš bos

jaknu boje bede i da ideš golih grudi,

kad završi obrok, ispija čuturu do dna i zabavlja se pišajući što dalje u dolinu.

Ponovo se ispruži, ovaj put sasvim uza zid, s donjim delom torbe pod glavom; nevidljiv je u senci, nema veze što će životinjke (crveni paukovi, majušni škorpioni, stonoge zuba oštrih kao griža savesti) skakutati po njegovim grudima, kliziti po njegovoj gotovo izbrijanoj glavi, šetati se po njegovoj bradi hrapavoj kao žbun. S puškom uz sebe, kundakom pod ramenom, cevi uperenom prema nogama. Uvijen u parče bitumenske trake koje mu služi kao pokrivač i kao krov.

Planina bruji; blagi vetar dotiče vrhove, silazi u uvalu i titra među žbunjem; krici zvezda lede krv. Više nema oblaka, noćas neće padati kiša.

Anđele moj sveti čuvaru, zaštitniče moje duše i moga tela, oprosti mi sve grehe počinjene ovoga dana i oslobodi me dela neprijatelja, uprkos toplini molitve, noć ostaje zver što se hrani zebnjom, zver krvavog daha, gradovi u ruševinama po kojima prolaze majke mašući unakaženim leševima svoje dece pred razularenim hijenama koje će njih mučiti, zatim ih ostaviti gole, ukaljane, bradavica zubima istrgnutih naočigled njihove braće i same silovane pendrecima, strava raširena po zemlji, kuga, mržnja i noć, ta noć koja vas uvek obavija da bi vas nagnala na kukavičluk i izdaju. Na beg i dezerterstvo. Koliko će vremena morati da hoda? Granica je na nekoliko dana odavde, s one strane planina koje će ubrzo postati brežuljci crvene zemlje, zasađeni maslinama. Biće teško sakriti se. Mnogo sela, gradova, seljaka, vojnika,

poznaješ kraj,
ovde si kod kuće,
niko neće pomoći dezerteru,
sutra ćeš doći do kuće u planini,

kolibe, čatrlje, u njoj ćeš naći utočište izvesno vreme,
koliba će te zaštititi svojim detinjstvom,
u njoj će te milovati uspomene,
ponekad san dođe iznenada kao metak nekog strelca u zasedi.